

verkiezingsprogramma 2022

PRO Eijsden-Margraten

Onze kandidaten: Sjanne Quellhorst | Wiel Blezer | Franklin Boon | Cor Hanssen
Ron Mourmans | Paula Corsten | Peter Peters | Jef Gilissen
Marianne Sepp | Jef van Wissen | Jean Debeij | Bets van den Abbeele | Jacques Vriens

doe mee · denk mee · beslis mee
www.PRO-eijsdenmargraten.nl

Verkiezingsprogramma

PROgressief Eijsden-Margraten

Samen voor een sociale en duurzame toekomst in onze gemeente.

PROgressief Eijsden-Margraten, kortweg PRO, is een nieuwe partij die het anders wil in Eijsden-Margraten. Een partij die het progressieve geluid wil laten klinken. Die het anders doet.

In dit verkiezingsprogramma van Progressief Eijsden-Margraten, komen de gedachten van PvdA, GroenLinks en leden van D66 samen. Het is echter meer dan dat. Ook mensen die niet aan een partij gebonden zijn hebben hieraan meegeschreven.

Essentiële uitgangspunten hierbij zijn:

- Bij alles kijken we naar het geluk en welbevinden van de mensen.
- Natuur en landschap zijn belangrijk en hebben recht op bescherming en versterking.
- Actieve en optimale betrokkenheid van de inwoners bij wat er in hun gemeente gebeurt, is vanzelfsprekend.

Het Verkiezingsprogramma is opgebouwd uit een inleiding en drie invalshoeken:

1. Mens en samenleving: Wat mensen doen.
2. Mens en welbevinden: Wat mensen nodig hebben om zich goed te voelen.
3. Mens en omgeving: Wat mensen omringt.

Onder deze drie invalshoeken hebben we onze plannen gegroepeerd. We zullen, in dialoog met onze leden, sommige onderwerpen nader uitdiepen en zo mogelijk operationaliseren.

Ten slotte hebben we onze visie op financiën toegevoegd.

Inleiding

Bij het schrijven van het verkiezingsprogramma is steeds de gemeente Eijsden-Margraten uitgangspunt geweest. Daarbij zijn wij er ons terdege van bewust dat de gemeente geen eiland is. Er zijn grote zaken die we niet alleen aan kunnen pakken, of waar we de wetgeving vanuit de rijksoverheid moeten volgen.

Eijsden-Margraten is bovendien een gemeente die zowel landsgrenzen als gemeentegrenzen heeft, die landelijke burens heeft, maar ook grenst aan een stad. Dat maakt onze gemeente bijzonder. Het geeft haar ook veel mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen.

PRO heeft in dit verkiezingsprogramma veel van haar ideeën en plannen verwoord, maar wil ook openheid houden. Dichtgetimmerde plannen werken belemmerend om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en geven geen gelegenheid aan inwoners om mee te denken. PRO is een partij van en met de inwoners van onze gemeente.

PRO heeft niet voor niets als motto: **Doe Mee, Denk Mee, Beslis Mee.**

Iedereen heeft een stem

De wijze waarop de inwoners mee kunnen denken en invloed kunnen uitoefenen op zaken die hen aangaan staat centraal. Burgerparticipatie kent vele vormen. PRO kiest daarom niet voor een dichtgetimmerd concept, maar zoekt bij elke gelegenheid een passende vorm.

We zijn er niet alleen voor de mondige minderheid: mensen die veel aan het woord zijn, lef hebben, en snel reageren, maar juist ook voor al die anderen.

Burgerraad

PRO wil dat de inwoners van Eijsden-Margraten permanent bij beslissingen over belangrijke zaken mee kunnen denken in een burgerraad, bijvoorbeeld door middel van een burgerbegroting.

Bij loting worden mensen uitgenodigd om in de burgerraad te stappen, waar ze dan, voor een bepaalde periode, deel van uitmaken. Daardoor is het een groep die wisselt van samenstelling. Een groep waarin mensen van alle leeftijden, mannen en vrouwen, nieuwkomers en mensen die hier al generaties wonen, met elkaar samenwerken.

Communicatie

Eerste voorwaarde voor burgerparticipatie is een goede communicatie. De gemeente moet haar informatie presenteren in een taal die zoveel mogelijk mensen kunnen begrijpen.

PRO wil dat niet alleen eindproducten gepubliceerd worden, maar dat ook de manier waarop die ontstaan zijn, te volgen is. Dat betekent dat er ook ruimte is voor onzekerheden en twijfels.

Plannen en projecten moeten gemakkelijk te vinden zijn via de website van de gemeente of aan te vragen in papiervorm, zodat iedereen die zich erin wil verdiepen dat uitgebreid kan doen.

Een bereikbare en dienstbare gemeente

De gemeente dient zodanig te werken, dat mensen snel geholpen worden en goed antwoord krijgen op hun vragen, brieven, klachten etc. zowel digitaal, als op papier als van mens tot mens. De zaken die digitaal aangeboden worden moeten goed vindbaar en gemakkelijk af te handelen zijn.

De raad krijgt informatie waarmee zij de prestatie bij het afhandelen van burgervragen etc. kan volgen.

Gemeenteraad

PRO wil dat de gemeenteraad weer een plek is waar het over meer gaat dan stemmen tellen; een plek waar raadsleden op een prettige, open en respectvolle manier met elkaar de dialoog voeren.

Global Goals

PRO wil dat onze gemeente zich aansluit bij het initiatief 'Gemeenten4GlobalGoals' van de VNG. Dit biedt concrete handvatten om ons eigen gemeentelijke beleid te toetsen aan de mondiale doelen.

1. Mens en Samenleving (Wat mensen doen)

De mens is bezig. Hij onderneemt, werkt, vermaakt zich, leert, beweegt, verzint, denkt, produceert, creëert. Wat we doen maakt wie we zijn en het geeft inhoud aan onze samenleving. Binnen onze gemeente zijn er een aantal zaken waar PRO iets van vindt, omdat ze alle inwoners raken. De lokale economie, onderwijs, cultuur en kunst, sport en beweging, wonen, landbouw (bedrijfsvoering) en toerisme.

Bedrijvigheid en landbouw

Landbouw is belangrijk voor onze gemeente. Alleen samen met deze sector is het mogelijk om de gemeente echt duurzaam en klimaatvriendelijk te krijgen. PRO wil niet inzetten op groter en meer, maar PRO wil samen met de sector zoeken naar verdienmodellen die het landschap en de natuur respecteren en versterken en waarbij de ondernemer een goede boterham verdient.

PRO wil:

- Duurzame lokale initiatieven ondersteunen, kleinere boeren voor de eigen omgeving, korte ketens tussen boer en consument de ruimte geven om tot ontplooiing te komen, passend in onze kleinschalige omgeving.
- Een CitaSlow loket voor o.a. agrarische bedrijvigheid: hulp en ondersteuning aan landbouwbedrijven bij de omvorming naar een milieu- en natuurbewuste bedrijfsvoering en bij het produceren van circulaire, kleinschalige en zo mogelijk biologische producten die bij voorkeur in korte ketens kunnen worden afgezet in de regio.
- Meerwaarde benadrukken voor producten die passen bij de omgeving, het klimaat, de bodem en het landschap zodat er een betere marktpositie ontstaat.
- Leegkomende gebouwen die bewaard moeten blijven, een andere functie geven.

Toerisme

Toerisme is een belangrijke pijler onder de lokale economie. Meer dan een kwart van onze inwoners verdient er haar brood mee. Wat Eijsden-Margraten toeristen te bieden heeft moeten we aantrekkelijk houden. Vrijwel alle toeristen komen om van het landschap en de rust te genieten. Wanneer we dat voor ogen houden is het ook logisch dat we lawaaitoerisme, drukte en vervuiling willen beperken.

PRO wil:

- Ruimte bieden aan langzaam natuurtoerisme met respect voor het landschap en het welbevinden van de inwoners.
- De kwaliteit van het toerisme op niveau houden: niet meer maar beter. Dus kleinschalig en hoog kwalitatief.
- Ondersteuning geven aan initiatieven om meer verscheidenheid in het toerisme te brengen.
- Stimuleren van spreiding van het recreëren, in tijd en plaats.

Onderwijs

PRO ziet scholen niet alleen als plekken waar je de basisvaardigheden rekenen, schrijven en lezen leert. Gezonde voeding en beweging zijn daar belangrijk bij, maar zeker ook de creatieve en kunstzinnige ontwikkeling, leren nadenken en sociaal vaardig worden. Begrip van de natuur, historisch bewustzijn en kennis van de wereld mogen niet ontbreken.

PRO wil:

- Voortzetten programma's als LEA (Lokaal Educatief Overleg) en JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht).
- Samenwerken met de GGD: preventie alcohol, drugs en andere verslavingen, Halt projecten.
- Ondersteunen van het inrichten van speelplaatsen die natuurlijk zijn en uitdagen om te bewegen.

- Coachingsmogelijkheden op het gebied van diversiteit, pestgedrag.
- Stimuleren van stageplekken voor middelbare scholieren en beroepsopleidingen.
- Verbinding met scholen over de grens helpen maken, om het leren van de buurtaal (Frans) te stimuleren.

Sport en bewegen

Bewegen is een stuk minder vanzelfsprekend geworden. Werk is vaak zittend, vervoer vergt nauwelijks lichamelijke inspanning en de digitalisering maakt dat we heel wat uren voor een scherm zitten. Beweging is noodzakelijk om het lichaam gezond en fit te houden, bovendien heeft bewegen een positieve invloed op het geestelijk welbevinden. Naast de behoefte om te bewegen, voorziet sporten ook in een sociale behoefte. Dat geeft verenigingen ook een verantwoordelijkheid die verder gaat dan het aanbieden van een sport. Het is daarom toenemend van belang dat sportverenigingen zich verder ontwikkelen tot "open" verenigingen waar meerdere activiteiten kunnen plaatsvinden. Discriminatie en pestgedrag mogen geen plaats hebben in sportverenigingen. Diversiteit moet geaccepteerd zijn.

PRO wil:

- Ondersteuning bij de professionalisering van (sport)verenigingen.
- Meer maatwerk in subsidies aan verenigingen.
- Stimuleren dat verenigingen zich tot 'open' clubs ontwikkelen.
- Meldpunt of vertrouwenspersoon instellen ten behoeve van ongewenste situaties.
- Bevorderen dat verenigingen zich gastvrij opstellen ten opzichte van mensen met iedere seksuele geaardheid en genderidentiteit.
- Stimuleren dat mensen meer gaan bewegen, met ook aanbod afgestemd op de ongeorganiseerde, individuele sport.
- Het sportakkoord wordt gecontinueerd.
- Goed overleg met de sportraad.

Kunst en cultuur

PRO vindt kunst essentieel. Het is wat ons mens maakt. Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor een bezielde samenleving. Kunstbeleving is meer dan smaakverkenning, het maakt ons bewust van onze waarden, onze geschiedenis en onze dromen. Cultuur dat zijn wij, het komt voort uit onze samenleving, hoe we die inrichten, wat we daarin belangrijk vinden. Ons immaterieel erfgoed, houden we in ere. Nieuwe rituelen ontstaan en maatschappelijke veranderingen hebben invloed. Culturele ontmoetingen en culturele verschillen maken het leven rijker.

PRO wil:

- Kinderen en volwassenen in contact brengen met de wereld van de grote kunsten als toneel, muziek, dans en kunst in de openbare ruimte.
- Amateurkunst versterken: ondersteunen van lokale kunstinitiatieven.
- Kunstbeoefening in/aan huis stimuleren, bijvoorbeeld door opname van atelierwoningen in nieuwbouwprojecten of in om te vormen leegstaande grote gebouwen.
- Cultuurcafés. Niet alleen voor kunst, maar ook voor politiek, filosofie, sport, natuur, gezondheid. Bibliotheken kunnen hierbij een rol spelen.
- Bibliotheken ondersteunen bij hun belangrijke rol om boeken voor jong en oud beschikbaar te houden, het lezen te bevorderen en laaggeletterdheid te bestrijden.
- Een open podium bijvoorbeeld in de vorm van een kiosk bij het gemeentehuis voor o.a. optredens, concerten en openbare repetities.
- Een adviesraad voor kunst en cultuur (AKC) heroprichten.

Wonen

Op dit moment is het vooral voor starters en voor mensen met een kleine beurs lastig om een huis te vinden. Eijsden-Margraten heeft maar een klein percentage mensen dat in een huurhuis woont en weinig aanbod

van sociale huurwoningen. Bouwen is een oplossing, maar dan wel verstandig, met oog voor de toekomst zowel qua duurzaamheid als qua gezinssamenstelling.

PRO wil:

- Woningbouw die voldoet aan normen voor duurzaamheid, in de hele brede zin. Denk hierbij o.a. aan regenwaterafvoer, mogelijkheden voor zonnepanelen, aardwarmte/koeling en andere warmtewisselaars etc.
- Snel bouwen van modulaire woningen (zowel prefab als tijdelijk) mogelijk maken, ook als tijdelijke opvang. Er wordt rekening gehouden met de gevarieerde woonbehoeften van starters, senioren, alleenwonenden en statushouders.
- Dat in nieuwbouw rekening wordt gehouden met thuiswerkmogelijkheden.
- Een gemeentelijke woningbouwvereniging met duidelijke verplichtingen.
- Bouwen voor starters om jongeren in onze gemeente een plek te geven.
- Beleid dat speculatie en prijsopdrijving voorkomt: speculatiebeding op starterswoningen en in sommige gevallen zelfwoonplicht voor een bepaalde periode.
- Wooninitiatieven als coöperatieve woonvormen, woonverenigingen, tiny houses faciliteren.
- Flexibel omgaan bij het benutten van leegstaande en/of verouderde gebouwen voor woondoeleinden.
- Niet duurzame bouwprojecten laten betalen aan een fonds dat ingezet wordt voor verduurzaming.

Materieel en immaterieel erfgoed

Onze dorpen zijn rijk gezegend met immaterieel erfgoed, zoals daar zijn de harmonieën, schutterijen, Meiden halen, carnaval, de jonkheden enzovoort.

PRO is van mening dat onze gemeenschappen stevig genoeg zijn om dit erfgoed te bewaken en bewaren, waarbij PRO zou willen zien dat, waar tradities remmend werken of mensen uitsluiten, deze kunnen worden aangepast aan de eisen van deze tijd.

De gemeente Eijsden-Margraten is de tweede monumentengemeente van Limburg. PRO vindt het belangrijk dat de aandacht voor monumenten weer terugkomt en hierbij ondersteund wordt door voldoende mankracht en handhaving.

PRO wil:

- Versterking van de gemeente-organisatie op het beleidsterrein monumenten (rijks of anderszins) en vergroting van de kennis op dit terrein.
- Uitvoering van de wettelijk voorgeschreven inspecties op het restaureren van monumenten.
- Herinvoeren van de categorie gemeentelijke monumenten, voor gebouwen, gedenktekens en andere zaken die zich hiertoe lenen.

2. Mens en Welbevinden (Wat mensen nodig hebben om zich goed te voelen)

Wanneer alles goed gaat, redden mensen zich prima, maar wanneer dat niet het geval is moeten de zaken goed geregeld zijn. PRO wil investeren in het positieve. Zorgen dat mensen zich goed voelen en bij het maken van de plannen altijd bekijken wat het betekent voor het geluk van de inwoners van deze gemeente. Maar ook ervoor zorgen dat, wanneer er desondanks iets mis gaat, iedereen gemakkelijk vindt waar hij geholpen wordt en dat de noodzakelijke zorg goed geregeld is.

Geluk

Geluk is een toetssteen voor alles wat de gemeente bedenkt, organiseert, plant en uitvoert. Wat betekent het voor het geluk van de inwoners en ook voor de mensen binnen de gemeentelijke organisatie die het werk moeten uitvoeren.

PRO wil:

- Een coördinator (die ook wethouder kan zijn) die erop toeziet dat bij besluiten het welbevinden van inwoners van Eijsden-Margraten serieus wordt meegewogen en die aanspreekpunt is voor het geval dat misgaat.
- Een programmatische toets om te kijken of plannen en besluiten bijdragen aan het welbevinden, het geluksbeleven van de inwoners.
- Een inclusieve gemeente vormen, waarin ook bijvoorbeeld statushouders en mensen in de LHBTI gemeenschap zich gelukkig voelen.

Vrijwilligerswerk en informele zorg

Voor vrijwilligerswerk kies je. informele zorg, bijvoorbeeld mantelzorg, overkomt je. Beide vormen van onbetaald werk zijn wezenlijk belangrijk. Ze houden niet alleen de samenleving op de been, maar geven ook zin aan het bestaan van de mensen die het werk verrichten. Ze doen ertoe.

PRO vindt het net zo belangrijk als betaald werk.

PRO wil:

- Goede ondersteuning van vrijwilligers en informele zorgverleners. Hierbij is aandacht voor de inhoudelijke behoefte, maar wordt ook een luisterend oor geboden.
- Wanneer daar behoefte aan is komt er een platform voor contact, advies en het uitwisselen van ervaringen.
- Vrijwilligerswerk en informele zorgverlening verdienen tastbare waardering, bijvoorbeeld in de vorm van een mantelzorgcompliment.

Werk en inkomen

Werken en een eigen inkomen hebben maakt mensen vrij en zelfstandig. Wanneer het niet lukt om een eigen inkomen te verwerven, dan mogen mensen niet aan hun lot overgelaten worden. Het moet dan mogelijk zijn om geld te hebben om van te leven en om toch op een zinvolle manier deel uit te maken van de samenleving. PRO is daarom voorstander van het basisinkomen.

PRO wil:

- Een beschermde werkplek voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Ondersteuning van mensen die met re-integratieprojecten bezig zijn.
- Statushouders krijgen een optimaal inburgeringstraject, taallessen en stageplaatsen om zo snel mogelijk een eigen plek in onze maatschappij te vinden.
- Verantwoordelijkheid dragen voor de opvang van vluchtelingen en statushouders.

Positieve gezondheidszorg

Positieve gezondheidszorg betekent dat je uitgaat van de mens en niet van de ziekte. Investeer in wat mensen nodig hebben om gezond te blijven, zodat het aantal mensen dat daadwerkelijk ziek wordt, vermindert. En als iemand toch ziek wordt, kijk dan wat nodig is om diens leven zo optimaal mogelijk te houden.

Gezondheid heeft niet alleen te maken met ziektes. Eenzaamheid, het gevoel hebben geen rol te spelen, gemist te kunnen worden e.d. heeft invloed op de gezondheid. Ook omstandigheden buiten onszelf zoals vervuilde lucht, lawaai, of stress door bijvoorbeeld schulden, hoge werkdruk e.d. spelen een rol. PRO is ervan overtuigd dat geld uitgeven aan positieve gezondheid uiteindelijk meer bespaart dan het kost, omdat er minder uitgegeven hoeft te worden aan dure zorg.

PRO wil:

- Inzetten op preventie.
- Buurtbemiddeling organiseren en het inzetten van buurtcoaches.
- Samen met de huisartsen een project als Gezond Dorp van de grond tillen.
- Bij de sociale dienst de mens voorop zetten. Dat betekent dat er naar de persoon gekeken wordt, naar wat die wil en kan.
- Een goede schuldhulpverlening bieden, die ook oog heeft voor de psychische en lichamelijke gevolgen van schulden en armoede.
- De omgeving van de inwoners zo aangenaam mogelijk houden. Inzetten op lawaai bestrijding en werken aan schone lucht in een groene omgeving die uitnodigt tot beweging en ontmoeting.
- Bestrijdingsmiddelen die schadelijk zijn voor mens en natuur terugdringen.

Ouderen

We zijn een vergrijzende gemeente. De specifieke zorg die dat vraagt zal ingewikkelder worden, omdat de mensen die voor hen zorgen ook steeds ouder worden. PRO wil oudere mensen echter niet zien als een punt van zorg, maar als een volwaardig deel van de bevolking. Ouderen zijn van grote betekenis voor onze gemeente en de gemeenschap. Daarom willen we dat zij zich goed voelen en betrokken blijven bij die gemeenschap.

PRO wil:

- Bevorderen dat mensen die dat willen, zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. We denken daarbij aan zorg dichtbij huis, inzet van slimme zorgtechnologie.
- Een seniorencoach die ondersteuning biedt, meekijkt naar alternatieven en bijvoorbeeld helpt bij ondersteuningsvragen.
- Stimuleren van andere woonvormen: Woonvormen waarin ouderen zelfstandig samenwonen, maar ook gemengde woonvormen (qua leeftijd, beperkingen, levenssituatie).
- Initiatieven ondersteunen die maken dat mensen met elkaar in contact blijven en nieuwe contacten kunnen maken. Een voorbeeld vormen de bekende Huiskamers.

Jongeren

Onze gemeente heeft moeite om jongeren hier te houden. Jongeren die hier willen blijven wonen vinden moeilijk een huis en werk binnen de gemeente, waardoor ze elders gaan wonen. Dat neemt niet weg dat we de tijd dat ze hier wonen koesteren en hun mening op prijs stellen. Het is daarom belangrijk dat de gemeente in gesprek blijft met de jongeren.

PRO wil:

- Een jongerenraad die over alles mee mag praten. Niet alleen over zaken die direct voor hen zijn, maar ook over bijvoorbeeld dorpsinrichting, energieopwekking of participatie.
- Woningbouw voor starters, zowel alleenstaande als samenwonenden.
- Samenwerken met zorgaanbieders in de jeugdzorg met meer (in)zicht op zowel de inhoud als op de verwachtingen.

Veiligheid

Voel je je veilig of niet? Het zich onveilig voelen heeft niet per se te maken met onveilig zijn. We kunnen van alles regelen om de wereld veiliger te maken, verkeersveiliger, veiliger thuis en op school, minder overlast, meer beveiliging. En ook waken over de veiligheid voor ander leven (de natuur). Het gevoel van veiligheid groeit het meest als je je gekend weet, niet alleen bent, in een schone omgeving.

PRO wil:

- Veiligheid meenemen in verkeersplannen.
- BOA's beter toerusten voor de in omvang toenemende taken.
- Verbetering buurtinitiatieven die veiligheid bewerkstelligen en ondersteunen.
- Aandacht voor de problemen die samenhangen met groot landbouwverkeer.
- Extra verlichting en camera's slechts bij uitzondering inzetten.
- Initiatieven ondersteunen die leiden tot sluiting Kerncentrale Tihange.
- Privacy en ICT- beveiliging in de gemeente goed bewaakt hebben en stelselmatig gecontroleerd door een of meer daartoe opgeleide ambtenaren

Vitaliteit

Doodse dorpen maken niemand gelukkig. Tradities en feesten geven het leven kleur en momenten om je op te verheugen. In deze tijd waarin iedereen mobieler is en druk, wordt het steeds belangrijker om nieuwe manieren te vinden die de sociale samenhang in een dorp levend houden. Elkaar ontmoeten en samen dingen doen. Niet alleen op een vaste manier als in een vereniging waar je lid van bent, maar ook op een natuurlijke, informele wijze.

PRO wil:

- Laagdrempelige, informele ontmoetingsmogelijkheden, gespreksmomenten.
- Gemeentelijk vastgoed niet afstoten maar anders inzetten. Het biedt mogelijkheden voor (nieuwe) sociale activiteiten en woonvormen.
- Verenigingen helpen om, indien gewenst, nieuwe wegen te vinden om de tradities door te geven en betekenisvol te zijn voor de gemeenschap.
- Onderzoek en waar mogelijk ondersteuning van kleinschalige dorpswinkelachtige initiatieven in verschillende dorpskernen.

3. Mens en Leefomgeving

We hebben een grote verantwoordelijkheid voor wat ons omringt. Eijsden-Margraten is een groene gemeente in een prachtig landschap. Dat landschap ligt aan de basis van een bloeiend toerisme en is ook een belangrijke bron van genoeg en gezondheid voor de inwoners van onze gemeente.

We hebben de plicht om er goed voor te zorgen, de ecologische rijkdom van de natuur zo groot mogelijk te houden en het landschap met vele kleine landschapselementen als hagen, graften, holle wegen en bomen te beschermen.

Voor PRO is dat het uitgangspunt bij alle beslissingen die te maken hebben met wat er met onze omgeving gebeurt.

Natuur en landschap

In onze gemeente zijn natuur en landschap allesbepalend. We hebben ruimte, frisse lucht, schoonheid, groene historie en een veelheid aan planten en dieren overal om ons heen. Het wordt bijna vanzelfsprekend. Door wonen, werken, landbouw en andere bedrijvigheid zoals toerisme is het druk in ons landschap. Daarom vinden we het belangrijk om natuur en landschap een rol te laten spelen bij al onze afwegingen.

PRO wil:

- Rechtspersoonlijkheid voor natuur en landschap om zichzelf te beschermen.
- Bij het opstellen van de omgevingsvisie moet het beschermen van het landschap voorop staan.
- Een portefeuille ecologie installeren binnen de gemeente.
- Wegbermen zo onderhouden dat het behoud van diversiteit aan planten en ruimte voor (kleine) dieren, mogelijk wordt gemaakt.
- Rond natuurgebieden een bufferzone zonder straatverlichting.
- Gemeentelijk groen blijft groen, ook na overdracht aan inwoners.
- Bomenplan voor meer bomen, houtwallen en heggen.
- Duidelijke kaders voor handhaving op groendelicten.
- Binnen de dorpen, weitjes en groene doorkijkjes koesteren.

Energietransitie

We kunnen er niet omheen, het gebruik van fossiele energiebronnen kan niet eeuwig doorgaan. De gemeente heeft medeverantwoordelijkheid voor de energietransitie, waarbij fossiele energiebronnen moeten worden vermeden. Zaken die de gemeente niet voor, maar met de inwoners moet beslissen.

PRO wil:

- Dat iedereen toegang heeft tot goede informatie over alternatieve bronnen voor energie.
- Er mogelijkheden zijn voor voorfinancieringen en begeleiding van de energietransitie.
- Zonnepanelen liefst alleen op daken.
- Coöperatievorming en samenwerking voor energieprojecten in gang zetten en ondersteunen.
- Geen windturbines in het heuvellandschap.
- Onderzoek van mogelijkheden voor de inzet van aardwarmte en waar nodig actief in contact treden met andere overheden om deze mogelijkheden op een verantwoorde wijze te verruimen, bijvoorbeeld voor 'ondiepe aardwarmte,' de zo genoemde bodemenergie.

Klimaat

Hevige regenval, hoge temperaturen, grote droogte en hitte stress lijken steeds normaler te worden. Het is van belang om dit een plek te geven bij inrichting en beheer van onze omgeving.

PRO wil:

- Dat water zoveel als mogelijk wordt vastgehouden, geborgen en gedoseerd afgevoerd.
- Bij nieuwbouw duurzame regenwaterafvoer en opvang.

- Subsidie voor groene daken.
- Ontstening en vergroening van tuinen bevorderen. Aanleg van verharding vergunningplichtig maken.

Landbouw in een divers en kleinschalig landschap

Landbouw is een economische factor in een fragiel decor. Het is in ieders belang dat natuur en schoonheid van het landschap niet verloren gaan. Het eerste is immers belangrijk voor onze gezondheid en leefkwaliteit, het tweede zou, behalve het verlies van een prachtig landschap, bovendien de ondergang zijn van een belangrijke economische pijler, het toerisme.

PRO wil:

- Dat de gemeente verantwoord omgaat met de gelden vanuit het Landschapsfonds.
- Duidelijk landschapsbeleid waarin ook kritisch gekeken wordt naar nieuwe landbouwvormen en het effect daarvan op natuur en landschap en de leefomgeving.
- Kiezen voor de gezondheid van de inwoners door een spuitverbod van pesticiden en herbiciden in de nabijheid van woningen (50 meter) en streven naar een algeheel spuitverbod.
- Natuur- inclusieve kleinschalige landbouw met ruimte voor landschapselementen en rommelhoekjes stimuleren.

Infrastructuur, verkeer en openbaar vervoer

Verkeer en verkeersveiligheid hebben grotendeels met gedrag te maken. De buitenruimte moet zo zijn ingericht dat het gewenste gedrag, zoals lopen, fietsen of gebruik maken van het openbaar vervoer, het meest logisch is. Goed openbaar vervoer is belangrijk in een landelijke gemeente met veel ouderen en schoolgaande jeugd en kan het gebruik van de auto verminderen.

PRO wil:

- Gedragsverandering beïnvloeden door aanpassingen in de infrastructuur, ten gunste van het langzame verkeer.
- Doorgaande fietsroutes voorrang geven op snelverkeer.
- Autoverkeer rond scholen ontmoedigen/beperken door aangepaste inrichting van de schoolomgeving.
- Voor kinderen een logische veilige weg naar school zowel op de fiets als te voet creëren.
- Handhaving mogelijk maken door duidelijke regels.
- Bij een ontheffing aanvraag om met groot landbouwverkeer te werken, laten beoordelen of daardoor eventuele schade aan wegen, bermen of hagen kan worden veroorzaakt.
- Lobbyen voor aanpassing wetgeving op het gebied van maten en gewicht van landbouwvoertuigen.
- Wegen en vooral landwegen niet onnodig voorzien van asfalt, beton of andere verharding. Onverharde veldwegen blijven onverhard. Besluiten voor aanpassen van veldwegen worden door de gemeenteraad genomen. Verhardingen op basis van afval, plastic of andere vervuiling mogen niet gebruikt worden.
- Goede aansluiting van openbaar vervoer op bijvoorbeeld het fietsnetwerk of deelvoertuigen. Plekken om veilig de fiets neer te zetten, met oplaadmogelijkheid.
- Betere openbaar vervoer verbindingen tussen de kernen onderling en tussen de kernen en andere plaatsen binnen de regio.
- Ten behoeve van het bevorderen van veilig fietsen en wandelen, een aantal wegen zo nodig autovrij of autoluw maken voor doorgaand verkeer (auto te gast).
- Geluidshinder van vliegtuigen rond Bierset en MMA actief door ons gemeentebestuur te laten terugdringen, evenals pleziervluchten met helikopters.

Een visie op financiën, een beschouwing.

De gemeentelijke financiën moeten gezond blijven. In de eerste plaats wil dat zeggen dat ze geen grote tekorten of overschotten moeten laten zien.

Waar uitgaven veroorzaakt worden door activiteiten van burgers, dienen deze burgers daarvoor belast te worden.

Waar burgers een groot economisch voordeel halen met gemeentelijke vergunningen (bv bouwleges) mag de gemeente mee profiteren (dus boven kostprijs). Waar burgers een offer brengen om een publiek goed te behouden (bv monumenten, natuurgebieden) dienen gemeentelijke heffingen laag te zijn (dus onder kostprijs).

Maar de financiën hebben ook een faciliterende en stimulerende rol voor de uitvoering van gemeentelijke prioriteiten. Voor het stimuleren van duurzaamheid bijvoorbeeld: investeren in zonnepanelen, warmtepompen en andere oplossingen voor alternatieve energie. Of bij de transitie van onze landbouw naar duurzame landbouw.

En bij het ombouwen van gebouwen naar levensbestendige woningen. Ook het grote tekort aan huurwoningen voor zowel ouderen als jongeren kunnen we met gemeentelijke investeringen op rendabele wijze vormgeven.

Desnoods door daar een eigen gemeentelijk grond-/woningbedrijf voor op te richten, dat hopelijk navolging van of samenwerking met particulieren krijgt.

We willen de gemeentelijke belastingen en heffingen op een progressieve manier veranderen. De afvalstoffenheffing bijvoorbeeld is nu voordelig voor burgers en bedrijven die grote hoeveelheden lozen: nu is het hoe meer je loost, hoe lager je tarief. Dat vinden we niet meer van deze tijd.

Voor mensen met lage inkomens moeten we de mogelijkheid scheppen om tegen laag tarief gemeentelijke diensten te verkrijgen (bijvoorbeeld huwelijksluiting, paspoort en dergelijke op een vaste dag in de week tegen lagere leges).

We willen de rioolbelasting voldoende hoog houden om te zorgen dat we in de hele gemeente een gescheiden rioolsysteem voor regenwater en rioolwater kunnen krijgen.

De hondenbelasting zal voorlopig blijven en zolang dat het geval is gebruiken we de opbrengst om het comfort van de hondenbezitters te verhogen door meer uitloopgebieden te maken en te voorzien in een betere afvalverwijdering van hondenpoep.

Het gebruik van de openbare grond (en dus ook stoepen en wegen) door burgers en bedrijven willen we stimuleren en tegelijk regelen met behulp van een zogenaamde precario-regeling: in ruil voor een bepaalde vergoeding mag men dan openbare grond gebruiken voor terrassen, festiviteiten, reclame-uitingen, uitstallingen, feestelijkheden, rally's, georganiseerde toertochten en dergelijke. Maar, buitensporige activiteiten kunnen daarmee in de hand gehouden worden, want zonder vergunning kan dat niet.

De toeristenbelasting gebruiken we voor het stimuleren en reguleren van de toeristenstroom.